

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مرحله‌ی آماده‌سازی فایل				
تکمیل مآخذ و ویرایش نهایی	ویرایش دوم	ذکر مآخذ	تصحیح و ویرایش اولیه	پیاده‌سازی

تلقی اهل معرفت درباره‌ی غضب خلافت اهل بیت علیهم‌السلام

کلیدواژه‌ها: تلقی اهل معرفت، غضب خلافت، دعای عید قربان، صحیفه‌ی سجّادیه، ولایت، توحید افعالی، تقدیر الهی، اراده‌ی تکوینی و تشریحی، مشیت، کودتای سقیفه، لعن غاصبان خلافت.

در روز عید قربان، به ذهنم آمد که نکته‌ای را به دوستان توجّه دهم. یک فراز از دعای عید قربان از امام سجّاد علیه‌السلام را که در صحیفه‌ی سجّادیه آمده است، به نظر لازم بود در جلسه بگویم و توضیح دهم تا جلوه‌ی بحث توحید افعالی را که قبلاً گفته‌ایم، در چنین مسأله‌ی خطیری ببینید. امیدوارم خوب دقت کنید؛ بحث خیلی مهمی است و دقیقاً راه درست تفکر یک انسان موحد را در رابطه با مسأله‌ی ولایت معرفی می‌کند. حال، عبارات این فراز را می‌خوانم و معنا می‌کنم؛ ببینید چیست. آن فراز این است:

اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا الْمَقَامَ لِخَلْفَائِكَ وَ أَصْفِيَائِكَ وَ مَوَاضِعَ أَمْنَانِكَ فِي الدَّرَجَةِ الرَّفِيعَةِ الَّتِي اخْتَصَصْتَهُمْ بِهَا: ^۱ خدایا این مقام امامت امت، این مقام خلافت، این مقام رهبری، این مقام پیشوایی، متعلق به خلفای توست؛ متعلق به بندگان برگزیده‌ی توست؛ اینجا جای امناء توست؛ در درجه‌ی رفیعی که مختص آنها قرار دادی. **قَدْ ابْتَزَوْهَا:** این مقام را از ایشان ربودند؛ به زور از ایشان غضب کردند.

۱. امام سجّاد علیه‌السلام، صحیفه سجّادیه، ص ۲۳۷؛ شیخ طوسی، مصباح‌المتجهّد، ج ۱، ص ۳۷۳ و سیدبن طاووس، جمال‌الاسبوع، ص ۴۲۹.

این نکته‌ها را دقت کنید. **وَ أَنْتَ الْمُقَدَّرُ لِذَلِكَ:** خدایا تو تقدیر کرده بودی که این اتفاق بیفتد. نگاه توحید افعالی را دقت می‌کنید؟ یعنی فکر نکنید اگر کودتای سقیفه شکل گرفت، یک جریان قدرتی در برابر قدرت الهی، مسیر خلافت را منحرف کرد. خیر! قلمرو قدرت خدا هیچ نقطه‌ی خارجی ندارد؛ هیچ نقطه‌ی بیرونی ندارد، که تصوّر کنیم این حادثه از قدرت خدا خارج بود؛ خدا می‌خواست امیرالمؤمنین علیه السلام بر مسند خلافت قرار بگیرد؛ ولی آنها نگذاشتند. آنها که هستند؟! مگر در برابر قدرت خدا قدرتی هست؟ خیر! آن حادثه هم در قلمرو قدرت خدا بود. به اذن تکوینی الهی، آنها قدرت پیدا کردند که کودتای سقیفه را انجام دهند و مسیر امامت و خلافت را منحرف کنند. **وَ أَنْتَ الْمُقَدَّرُ لِذَلِكَ:** خدایا تو امر غصب خلافت را از امیرالمؤمنین علیه السلام و ائمه‌ی معصومین علیهم السلام، تقدیر کردی.

لَا يُعَالَبُ أَمْرُكَ: خدایا! هیچ‌کس بر امر تو نمی‌تواند غلبه کند؛ که ما تصوّر کنیم تو اراده کرده بودی، اما یک عده زورشان رسید و نگذاشتند اراده‌ی تو عملی شود. بلی! اراده‌ی تشریحی تو این بود که بعد از رسول‌الله صلی الله علیه و آله و سلم امیرالمؤمنین علیه السلام خلافت را در دست بگیرد؛ اما اراده‌ی تکوینی تو امکان داد که دیگران قدرت را از ایشان غصب کنند. **لَا يُعَالَبُ أَمْرُكَ:** هیچ چیزی نمی‌تواند بر امر تو غلبه کند. تو بودی که امکان دادی این اتفاق بیفتد.

وَ لَا يُجَاوِزُ الْمَحْتُومُ مِنْ تَدْبِيرِكَ: خدایا! کسی نمی‌تواند از آن چیزی که تو با تدبیر خودت حتمی قرار داده بودی، تجاوز کند؛ که ما تصوّر کنیم یک عده جلوی قدرت تو ای خدا قدرت‌نمایی کردند و زور آنها غالب شد و توانستند امیرالمؤمنین علیه السلام و ائمه‌ی بعد از ایشان را خانه‌نشین کنند.

كَيْفَ شِئْتَ وَ أَنَّى شِئْتَ: هرگونه که مشیت تو تعلق بگیرد، هرجا که مشیت تو تعلق بگیرد، همان واقع می‌شود؛ و غصب خلافت هم به مشیت و اذن تکوینی تو واقع شد. **وَ لِمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ:** و اینکه چرا این امکان را دادی که این امر واقع شود، چیزی بود که خودت بر آن آگاهی. **غَيْرَ مُتَّهِمٍ عَلَى خَلْقِكَ وَ لَا لِإِرَادَتِكَ:** و خدایا! تو در مورد این قدرت و امکانی که دادی، که ائمه علیهم السلام را از مسند خلافت و قدرت

کنار بزنند، مورد اتهام نیستی؛ یعنی این‌گونه نیست که کار بدی کرده باشی. خیری در آن دیدی و به‌خاطر خیری که در آن بود، به نیت پلید کودتاگران سقیفه و غاصبان بعدی حقوق ائمه علیهم‌السلام امکان عملی شدن دادی.

حَتَّىٰ عَادَ صَفْوَتُكَ وَ خُلْفَاؤُكَ مَغْلُوبِينَ مَفْهُورِينَ مُبْتَرِينَ: تا اینکه در اثر کاری که به اذن تکوینی تو واقع شد، بندگان برگزیده‌ی تو و خلفای تو مغلوب واقع شدند و شکست خوردند؛ مقهور واقع شدند و قدرتشان به‌زور از چنگ آنها بیرون کشیده شد. **يَرُونَ حُكْمَكَ مُبَدَّلًا وَ كِتَابَكَ مَبُودًا وَ فَرَائِضَكَ مُحَرَّفَةً عَنِ جِهَاتِ أَشْرَاعِكَ وَ سُنَنِ نَبِيِّكَ مَتْرُوكَةً:** تا کار به جایی رسید که این بزرگواران، ائمه علیهم‌السلام دیدند که حکم تو تبدیل شد؛ کتاب تو، قرآن کنار گذاشته شد؛ واجبات تو از آنچه شریعتت معین و مقرر کرده بود، تحریف شد و سنن و آداب پیامبر تو متروک ماند.

بنابراین تا اینجا با نگاه توحید افعالی آشنا شدید؛ که خدای متعال بود که امکان داد؛ و الاّ این‌گونه نبود که کسی در مقابل قدرت خدا قدرتی داشت که بتواند ائمه علیهم‌السلام را از مسند قدرت خودشان پایین بیاورد و کنار بزند. اما گرچه خدا با قدرت خودش و براساس حکمت و خیری که در نظر داشت، به این واقعه امکان عملی شدن داد؛ لیکن نیت پلید جناح مقابل که چنین کودتایی کرد و دست به چنین جنایتی زد، پای خودشان نوشته شده است؛ لذا ادامه‌ی دعا این است: **اللَّهُمَّ الْعَنِ أَعْدَاءَهُمْ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ:** خدایا! دشمنان ائمه علیهم‌السلام را از اولین و آخرین نفرین کن؛ لعن کن؛ از رحمت خودت محروم و به‌دور مدار. **وَ مَنْ رَضِيَ بِفِعَالِهِمْ:** و هرکس به عمل غاصبان حقّ اهل‌بیت علیهم‌السلام راضی باشد را هم لعنت کن؛ **وَ أَشْيَاعَهُمْ وَ أَتْبَاعَهُمْ:** و پیروان غاصبان حقوق اهل‌بیت و تابعان آنها را هم لعنت کن.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ كَصَلَوَاتِكَ وَ بَرَكَاتِكَ وَ تَحِيَّاتِكَ عَلَىٰ أَصْفِيَانِكَ إِبْرَاهِيمَ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ: خدایا! صلوات و درود خودت را بر پیامبر اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و بر خاندان او نثار کن؛ که هر‌آینه تو ستوده و مورد مجد و عظمت هستی. به‌گونه‌ای صلوات بر ایشان نصیب کن که صلوات و برکات و

تحيات خودت را بر برگزیدگان که ابراهیم خلیل عليه السلام و خاندان ابراهیم عليه السلام هستند، نثار کردی. **وَ عَجِّلِ الْفَرَجَ وَ الرِّزْقَ وَ النُّصْرَةَ وَ التَّمَكِينَ وَ التَّيْدَ لَهُمْ:** و خدایا! فرج و گشایش، نصرت و پیروزی، استقرار قدرت و حاکمیت اهل بیت عليهم السلام و تأیید ایشان را هم هرچه سریع‌تر تعجیل و عملی بفرما.

این فراز دعای عید قربان امام سجاد عليه السلام، نوع تلقی یک انسان اهل معرفت را در رابطه با مسأله‌ی غصب خلافت اهل بیت عليهم السلام روشن می‌کند. این بود که به ذهنم آمد این موضوع را برایتان به مناسبت اینکه در آستانه‌ی عید غدیر خم قرار گرفته‌ایم، بگویم. ان شاء الله مورد بهره‌برداری شما قرار گیرد.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ